

Syrly sanawaçlar

Category: Halk döredijiliği we rowaýatlar, Kitapcy, Sözler
написано kitapcy | 22 января, 2025

Syrly sanawaçlar Türkmen halkynyň şahyrana folklar döredijiliği we onuň aýry-aýry şahalarynda çagalar dünýäsine degişli sanawaçlardyr hüwdileriň, läleleriň arzuwlara ýugrulan çuñňur manyly ömür beýanynyň waspyny, çaga diline ýeňil we akgynly we manysyny özleri tapyp, oýlanmak, pikirlenmek ukybyny ösdürmek maksady bilen syrly sanawaçlary döredipdirler. Diňleýjiniň aýyna ýetiriljek bolunýan oý pikir, duýgy-düşünjäni çeper hem aýlawly beýan etmekde, ösüp gelýän ýaş nesliň gündelik janly gepleşiklerinde dürli matallar tapmaça-dyr sanawaçlar aň düşunjelerini we ugur tapyjylygyny ösdürmekde bahasyna ýetip bolmajak haýyr we täsir edipdir.

Hat-da türkmen durmuşyny olarsys göz öňüne getirip bolmajak düýesine atyna we beýleki mallaryna-da öwgüli sanawaçlary bilen çemeleşipdirler. Kösegi tapylman ýa-da başga bir sebäbe görä sagdyrman duran düýesine öwgüli sözler aýdyp köşeşdiripdirler. Muňa bir mysal:

Hörele düýâm hörele,
Hörelemeseň bozlama.
Küren tagtyň gözleme,
Tagty rowan bagtyň bar,
Ala ýüpden nogtaň bar.

Örküjine el ýetmez,
Bahasyna pul ýetmez,
Aýryl oruň ýanyndan,
Özüm sagjak düýämi.

Indi bolsa çagalar üçin döredilen, adamyň ömür beýany yzarlanýan syrly sanawaja göz aýlalyň:

Îññe iññe çagaň dünýä inenni buşlaýan sesi.

Ujy diňñe çaga diş cykýar.

Bal balynyna-dil bitip bala dönen wagty.

Şek sekine-zyznda çaga dogýar we
ýöräp başlap gözden salmasyz şekli wagty.

Ýola düş. Halalaň ýagşa ýamana halallyga ... (oglanjyklaryň
eliniň halallanan) ýola düşyän wagty.

Habbaň-Yşga düşüp başlan döwri.

Gotur geçi Güýjüne girip, ylym-bilime-zähmete dabyrap başlan
döwri.

Möle geçi öý-işikli, ojaklyga ýeten döwri. Gyzlaryň dilberlige
ýeten döwri.

Ýaryl öýünü täzeläp täze ýurt tutunan döwri.

Böwsül – Hünärde we ylymda akyl käsesiniň dolan , öz
başarnygyny görkezýän döwri.

Ýola düş –

Ýorgala'

Tapanyňy garbala

Çomakaý-disleri gowşap dökülip başlan wagty.

Jortukaý gözleri kütelip başlan döwri.

Emin ogly Pygamber ýaşy (63 ýaş) döwri.

Bili bagly-biliň kuwwaty gaçyp, nesil öndürmeden galan döwri.

Syrtý dagly -otursa turmasy kynlaşan döwri

Däne iýýân aşynyň berhizli we danalyga ýeten döwri.

Düýne öýünden uzaga gidip bilmän törünü düýnäp ýatan wagty

Dömmə Adam ýaşy 100-e ýetende täze diş dömüp döwri.

Sen hem çyk Adam ömrüniň ahyry.

Aşyr Salyh ogly. Halk döredijiligi we rowaýatlar